Pintér

Lajos

DIDERGŐ ÜNNEP

Pintér Lajos 1953-ban született Szegeden. 1971 és 1976 között a budapesti bölcsészkar magyar-népművelés szakán tanult, az egyetemi évek alatt az Eötvös-kollégium tagja volt. 1976 óta Kecskeméten él, a *Forrás* folyóirat irodalmi szerkesztője. Verseken kívül rendszeresen közöl esszéket is.

Első verseskötete, a *Fehéringes folyók*, 1975-ben jelent meg. Könyvének szerkesztője Kormos István volt, akinél kijárta a vers, a könyvszerkesztés iskoláját. A „Kormos-egyetemről" 1978-ban az *Új Írás*-ban közölt esszét.

1979-ben adta ki *Zsiványok arca* című gyerekverskönyvét és a Magyar Irodalom Gyöngyszemei sorozatban Radnóti Miklós válogatott verseit. Költészetének fejlődéséről-kiteljesedéséről tanúskodott a Forrás Könyvek sorozatban 1981-ben megjelent kötete. Az *Európai diákdal*-t egyaránt nagy elismeréssel fogadták az olvasók és a kritikusok. 1983-ban József Attila-díjjal tüntették ki.

Új versei, a kötet címe is utal erre, egyrészt kifejezik a világ hidegségét, ha akarjuk, hidegháborús hidegségét, és önnönmaga vállalt, felelős felnőttségét.

Pintér
Lajos

DIDERGŐ ÜNNEP

SZEPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

Pintér Lajos

DIDERGŐ ÜNNEP

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

© Pintér Lajos, 1984

1953

Születésem évére

Készül a tél előtti körkép:
a ló, egy gyerek s az apja-anyja.
Ködfüggöny mögül valaki lesi,
aki ha vernék, nem tagadna.

Kattan a gép, cikázó villám
fut ki az égi állomásról.
Csillagos fejek csattannak kőhöz,
fűvel megrakott s árva a jászol.

Kisbaba-huszár, aki voltam –
somfaág-ostor kezemből lendült.
Bölcsők, koporsók. Álmok és dogmák.
Álom volt: megdűlt, dogma volt: megdőlt.

Készül a tél utáni körkép,
emeli lábát apám a sárból –
köszön emberre, köszön időre:
jónapot fiam! jónapot zápor!

ÉGI-FÖLDI TÜKÖRBEN ARCOD

Kié az arc? Tükörből arcoddal szembekerülni.
Kié a szem? Kié a szem: tükörből
Vaksi szemeddel szembeszegülni? Apádé?
Fekete földünk szövetén annak a fénye üt át?

A szemek kékje és zöldje kié? Egeké? Füveké?
Az ég kék köszörűkövén élezik szárnyuk a vadlibák,
Füvek, repkények zöld szoknyájában suhannak el a rétek.

Sasorrod kié? Apádé? Apád apjáé? Sasoké?
Bölcsőd fölé vadmadár röpült, arcodon csőre aranymetszése.
Kié e hasadó anyag, a bolond szív? Hulló hajad kié?
Ráhull a porra hulló hajad hava, a porka.

Kié az anyaöl? Mely felnövő fiat visszaránt,
Hol az asszonyi mágnes? Méhedbe, anyám, fogadj vissza.
Vedd vissza méhed érett gyümölcsét, ne legyek árva.
Föld-anyám, tiszta méhed kitárva.

NAGYANYÁNK FELBORULT VÖDRÉRE

Lépked a fürj-léptű nagyanyácskánk, nyitja az ajtót,
elfut az udvari sippegető sok kiskacsa mellett.
– Két vödör csáva karja hintáján méri le súlyát. –
Meztélláb jár s hexametert ime, csattog a talpa.

RAJZ A GYÖNGYHÁZNYELŰ BICSKÁRÓL

Hangok, hangok, milyen jó hallani
– fecske ficserél, gágároz a lúd,
veréb csiripel és gerle kacag –,
vastag porodat, udvar, mezítláb rúgom.

Mezítláb – azaz meztélláb –, hiszen
bíbic-nagyanyám fut el az úton:
– kezén a kosár, mint a hinta száll –
„meztélláb, ejnye, rozsdás szögbe lépsz"
bíbic-hangját, a fájót, elfújja a szél.

Hangok, hangok, milyen jó hallani
– fecske ficserél, gágároz a lúd,
veréb csiripel és gerle kacag –,
vastag porodat, udvar, mezítláb rúgom.

Azaz gágározna – gágog már szegény –,
lúdnyakat nyesni bicska élesül:
pengéje ezüst fény, nyele gyöngy, haltest alakú;
azazhogy álom ez: álomkép csupán –
zsírpettyes krumpli van a tűzhely közepén.

Hangok, hangok, milyen jó hallani
– fecske ficserél, gágároz a lúd,
veréb csiripel és gerle kacag –,
vastag porodat, udvar, mezítláb rúgom.

Azaz rúgnám – cseresznyefán ülök,
rikkantó rigó társa, ott rikogatok,
hólyagcseresznyék hűlt helyén várom:
sültkrumpli illat szállna már felém.
„Leesöl gyerek”,
rikkantó rigó társa: hogy esnék le én!

Azaz leesek. Gerlehang kacag,
kacagom magam s gyönge nádtestre
horgot bűvölök, a folyóhoz ülök:
arcomat lesni vizek tört tükrében.
A messzi habokon ezüst halficánkolás,
a bicska nyele itt: gyöngy halficánkolás.

Hangok, hangok, milyen jó hallani,
fecske ficserél, gágároz a lúd,
veréb csiripel és gerle kacag:
udvar, mikor vastag porod a felhőkig rúgom!

HÁROM ALFÖLDI FESTŐ

I

Hol a Tisza és Körös, két birkózó
egymásba kap, egyik korosabb és erősebb,
de mert erősebb, kövérebb, darabosabb,
a másik csontos, inas, örök kamasz,
hol a Tisza és Körös, két birkózó
egymásba kap, ott áll egy ember, mint a fa.
Behunyt szemekkel egy férfi, öntudatlanul
és moccanástalan. Pár lépéssel odébb,
ez már nincs a képen, csak a képhez
hozzákapcsolódó képzeletben, pár lépéssel
odébb szikrázó strandon meztelen,
önfeledt tömeg; az ég és a víz és a
vízhordta homok háromszögében a hangos élet.
Ezektől távolabb, de a festőhöz közel
áll egy fa: a férfi, egy paraszt.
Áll felöltözötten. Cipő. Nadrág. Kabát. Kalap.
Ártéri úton elfutó gyerekek
lábanyomát ha követed: erdei szamóca,
hamvas szeder telepeire rátalálsz.

2

Síkság, távolabb erdő talán? Nem erdő,
csak erdőcske? Nem erdő, csak liget?
Nem liget, csak fák menetoszlopa,
akár a katonáké? Nem is fasor,
csak négy-öt fa? Nagyranőtt legény:
ágaskodik, a fák feje fölött átnéz a fény.
Széna kicsi, karcsú kazla. Nem síkság ez,
fennsík – mondod. Az a négy-öt fa
pár lépéssel csak elhagyta az erdőt.
Fennsík, ide, a hegyek oldalába
álmodta fel magát az alföld.
Honnan tudod? Mert más itt fenn a széna szála.
Mert más itt a levegő, íze van,
mint a víznek, illata, mint teáknak. Lépsz,
a levegőt iszod, harapod. Sűrűsödik,
testet ölt itt fenn a levegő,
mint testet ölt a szépség egy…
Ezt a hasonlatot előkészítetted, de a
cél előtt megálltál, így vázlatosságában több lehet.
Most ember nincs e tájban, de minden emberi.

3

Egy kosár hal a piacon. Hajnal van,
a halász épp meghozta, piszkos, nyálkás
zsákjából kifordította a nagy, kétfülű kosárba:
fürge ponty, hasas tükörponty, csuka, harcsa.
A halaskofa: káromkodások nagyasszonya.
Kincse, a kosár hal szebb, mint egy csokor rózsa.

APÁM ELVERMELT SZEMÉRE

Behunyt szemem mögül nézlek s
lehunyt szemed mögött látom:
futnak a csikók.

Csónakunk végében állok,
nádszál kisgyerek,
úgy evezek, ahogy halászoktól láttam,
fúrom a vizet,
apám deszkázott szemében ott timonyolok.
Lesi a békalencse a tóban,
lesi a rucaöröm.

Fűzfagally víz fölé hajlik, Nap süt ágak közt,
öreg halászok kisöccse, kezemben a bot.
Víz helyett faágra lendül, akad a horog.
Naphalat bár nem fogtam, de horgomon a Nap,
apám elhantolt szemében ott a pillanat.

Lépkedünk ekevas után
tarlott földeken,
szántanék egy kicsit, de a barázdából
kibillen a vas.
Lépkedünk a szántóföldön
apánk elföldelt szemében.

Behunyt szemem mögül nézlek
s lehunyt szemed mögött látom:
futnak a csikók.

Megy apám a motoron, fröccsen rá a sár.
Énekelgeti magában:
tavaszi szél utat száraszt, virágom, virágom.
A világ világa, a világ lángja
apám elvermelt szemében.

Én nem szóltam emberhez húsz éve így: virág.
Nem szólítottam meg a virágot magát: virág.
Ahogy a rózsapiros taréjú kakasét,
csak elvágtam a rózsa nyakát – – –

Behunyt szemem mögül nézlek
s lehunyt szemed mögött látom:
most is ott fut csikó-időm,
s futnak a csikók.

A KÖLYKE-DAJKÁLTA ANYA

Átvonul rajtunk a zápor,
menetrendszerűen, mint egy hadosztály.

Átfut képzeletünk kövén,
meztelenül, mint egy kamaszlány.

Vihar utáni
– vagy újabb vihar előtti? –
a Csend.

Cselleng egy kicsi, ázott csirke a kertben.
Lábnyoma: földi csillag. Ahova lép,
összefut ott a víz, meg-megcsillan.

Nézem, ahogy a zöld madár,
megrezzenti szárnyát a fenyőfa, elszáll.
Szállna ő is,
de fönnakad a rácson, futkos a rózsa,
földrehullatott sziromja piros köpés.

Az udvarra kilép
s elcsúszik, térdére bukik anyám.
Nézem távolról. Ölel valamit,
úgy tűnik: pulikutyát. Közelről nézem:
amit ölel,
fekete föld az, a sár.

Birkózik a zápor
fekete kutyájával, a sárral,
s ott birkózik velünk is, motyogván:

csak egy kölyköt akartam,
csak jövőjét akarta kihordani általam a világ,
s szültem költőt, szültem világ szélére görgetett
követ, két tonna katonát.

Ott birkózik fekete
kutyájával, a sárral,
s ott birkózik velünk is, motyogván:

szarvassá változott fiak,
szarrá, vassá ne váljatok.

Odafutsz anyádhoz. Fölemeled.
Dúdolod: csíja, csicsijja,
dajkálod, elmúlás újszülöttjét,
dúdolod: csíja, csicsijja.

1981. Koraősz. Koraest. Cselleng
egy kicsi, ázott csirke a kertben.
Lábnyoma: csillag. Ahova lépsz,
összefut ott is a víz, megcsillan.

APÁNK, ANYÁNK HATALMA

Falum: porfészek, kecskeszag,
hogy ne utálj meg, illik mondanom:
arany-por, kecskéknek illata.
Távoli fények: az égen koraeste
pisla csillagok gyúlnak, por vagyok,
hajnalra a csillagok is porig égnek.
Ökölbe szorított kezem kinyújtom,
visszahajlítom, nyújtom, hajlítom:
így köszöngetek a mindenségnek.
Ki botorkál a mezőről haza?
porba ingó fiához ki siet?
Apám jön, a mezőről apám jön haza,
messziről integet a keze, válla, haja.
Anyám hogy szalad! istenem, hogy szalad
anyám, mosakodáshoz vizet tölteni:
hogy szalad anyám, majd hasraesik.
Anyám hogy szalad! istenem, hogy szalad
anyám, vacsorához az asztalra
kenyeret hoz, sót hoz, kést hoz,
hogy szalad anyám: hogy szalad
anyám a késsel, megvágod magad, vigyázz,
anyám, vigyázz, a késsel megvágod magad.

Tenyér, milyen kérges, milyen érdes,
tenyér: hirdesd, lesz kenyér!
Távoli fények: az égen koraeste
pisla csillagok gyúlnak, hajnalra porig égnek.
Állok a dőlő ég alatt, köszöngetek a mindenségnek.

ÜZENET TÁRSAINAK

Temetők egén vadliba-ék,
micsoda omlás partfalán áll,
fiúk, a nemzedék. Nézem a
varjakat: pilinkéző fekete
havakat. Fekete hóhullás
otthon a csongrádi temetőben,
s a farkasréti temetőben,
a házsongárdi temetőben, hol
dombról lefelé ballag a lélek.
Rokonok arca és neve a kőben.
Egünkön varjak, vadliba-
ék, micsoda omlás partfalán
áll, fiúk, a nemzedék!

KISFECSKÉK

Mit csivitelsz ablakom előtt,
kisfecske?
Mit csivitelsz, ficseregsz,
inni kérsz?

Vége a nyárnak,
ficseri.
Látom, kisfecske, égbe mártod
a szárnyad.

Írsz a szárnyaddal!
Vége a nyárnak,
kisfecske, mit írsz
az égi kaszárnya falára?

Írsz a szárnyaddal!
Vége a nyárnak,
kisfecske, mit írsz
a pirkadó ég papírlapjára?

Kisfecske, hát a
fiaid,
hát a fiaid, tudnak-e
írni már?

Írják-e,
fölvésik-e az égre,
szárnyukkal írják-e:
éj, Dnyeper, uborka?

Például épp ezeket:
éj, Dnyeper, uborka,
tudják-e írni, amit én nem,
tudnak-e szállni.

Jó utat, fecske, fecskék,
csak írj, csak írjatok,
le ne zuhanjatok, fecskék,
be ne fagyjon a tinta,
be ne fagyjon az ég.

SZERETNÉK ÉLNI KÉTEZERIG

az ideáknak
és
a hatvankét éves Szilágyi Domokosnak
a hatvanéves Kormos Istvánnak

Halott költőkkel beszélgetek,
mint skizofrén nők a temetőkkel.
Élő versekkel beszélgetek,
mint apáink a menyasszony fákkal.
Szeretnék élni kétezerig – írta,
ki a bölcsőben rengő gyereknek
s bölcs öregeknek egyaránt társa,
írta, mikor harmincéves se volt még,
költőnk Szilágyi Domokos,
vágott magának az időből,
mint kés a kenyérből,
kivágott hatvankét évnyi karéjt.
Legélesebb kés a gondolat.
S kicsorbult, mert ez nem a mi
időnk, kovásza kő,
kicsorbult tőle a kés.
A harmincnyolc éves időtlen holtnak
e nincs-idő hány évvel adósa?
S Kormosnak? Cormieux-nek?
Az ötvenhárom éves időtlen holtnak
e nincsen-idő hány évvel adósa?
Őneki héttel. Hiszen írva vagyon
a kérvény, a vers levél
az ismeretlen címre:

október ez, az év októbere,
valamint életem októbere. S aki
ötven éve hulltán azt mondja: október,
az hatvan évet szel ki magának késsel
vagy váj ki magának foggal –
körömmel az időből.
Szeretnék élni kétezerig – mondom
a gyerek s agg Szilágyi Domokos sorával,
szeretek játszani
idegen költők verssoraival.
Játszani? Idegen? Hisz nem játék ez,
s ők nem idegenek. Elidegenített rokonok.
Kétezerig? Kapok utána a vágynak,
mennyi is az, hány év, hány napra nap?
Számolom: negyvenhét év. S fejem
lehajtva fogadom, mint elítélt,
ki az elmormolt imát, hallgatja ítéletét,
s tudja, föllebbezni nem fog ellene.
Bár az ítélet, e külső
s a titkolt vágy, e belső egymástól
olyan távoli, egymástól idegen.
Ha kényszerek, kényszerű
képzetek közt élünk, mindez oly idegen.
A titkolt vágy s a hangos törvény,
ha szabadon, szabad lélekkel élnénk,
egymással rokon lenne.
Valóság? Álom-ablak? Hányszori
csalatkozások, tört üvegek.
Hol? A mindennapokban. Hol?
A történelemben. A való, a vak ló
hányszor ledobta álmainkat. Hol?
A mindennapokban. Hol? A történelemben.

Nyár van most, nyári éjszaka.
Kint önmaga árnyával táncol a fa.
Július, súgod-e jóslón,
a játék Kormosé:
július ez, az év júliusa,
életemnek is júliusa?
Huszonnyolcadik évemben
ha azt mondom most: életem júliusa,
negyvennyolc évet vágok ki épp
magamnak e kés-metaforával
vagy vájok ki magamnak körömmel –
foggal az időből.
Negyvennyolc év. Fejem lehajtva
fogadom, mint elítélt,
ki a hazug imát, hallgatja ítéletét,
s tudja, föllebbezni nem fog ellene.
Szeretnék élni kétezerig,
vagy azon túl, mondjuk kétezerötig,
hogy az új évszázad s új évezred is
ne pelenkás, szaros csecsemőként
mutassa magát befelé figyelő szememnek,
hanem nőttében, jártában.
Örökösökre hagyom akkor az ideát,
az álmot, amely valósabb,
mint a kényszerű, irreális valóság.
Itt álljunk meg, most lebontom
a vers eddig épített falát.

RÁOLVASÓ A FIÚRA

Múltat vagy jövőt keresek benned, újszülött fiú?
Huszonhat évvel visszanéző múltat,
lélegző kő: mikor anyámból kifordultam.
Vagy huszonhat év múltán eljövendőt?
Mikorra önmagadhoz oly közel kerülsz te,
mint az énhez éppen én kerültem.
Mikorra önmagamról én meg azt tudom már,
mit önmagáról tud folyó s folyondár.

ÜNNEP

Lajos, András, két szép fiam,
hová vezetitek vak apátokat?
Körben az átvágott torkú ünnep, március.
Játszani, játszani, játszani, jól van.
Egy csepp jövőért, ami bizonyosság,
odaadnám a kőszobrot, a múltat.

JELENÜNK ÉGŐ FAHÁZA

Tudom régtől:
híreidben ott bújnak verseim

Egyetlen éjszaka három
ház égett le a spanyol-
országi Merida városkában és
a tőle karnyújtásnyira fekvő
Esparragalejo faluban,
öt ember halt meg.
A rendőrség úgy tudja,
egyazon gyújtogató
műve – „műve?" – a három tűz.
A gyújtogató cement tömbökkel,
kővel, gerendával el-
torlaszolt ajtót, minden kiutat,
az ajtón hasitott résen a házakba
robbanó-égő palackot hajitott.
A Meridában felgyújtott házban
idős asszony égett bent.
A másik ház, egy hetvenéves páré,
Esparragalejo faluban
hajnali négykor gyulladt ki.
Jelenünk háza: égő fahasáb.
Később a falu túlvégén
– „tűz van!" – más épület is
pusztító lángra kapott.

Ifjú házaspár lel-te ha-
lá-lát a lángok közt. Nyolchónapos
kislányuk túlélte a katasztrófát.
Menekülni-nem-tudó szülei
kidobták az ablakon.

ALKONYATI ANAFORA

Ma hallgatag az alkony.
Ma szélcsendes időnk van.
Ha megállok a parton,
ha szélcsendes időnk van,

égig kéklik fel az öböl,
égre úsznak föl a hajók,
az égi kék pedig leszáll:
az ég kékje rászáll szemedre.

Ha megállok a parton,
majd mellém lép az alkony,
de olyan szorosan mellém,
hogy lábával lábamra rálép,

és azt se mondja: pardon.

Lám, így kellene élni,
viharoktól nem félni, embertől,
az alkonytól se félni:
lépj le a lábamról, mondani neki.

Ma hallgatag az alkony,
ma szélcsendes időnk van,
ma hajók úsznak az ég vizére
s az ég madara leszáll, kiköt.

ÉNEKLŐ SZOBOR

Szeretlek. Ez még nem az. Várj,
nem mosakodtam reggel óta.
Nézd, nézd a rianó:
kettéreped a lepedő.
Szeretlek. Te is szeress,
fehér lófej-csont a hold.
Elfuthat velünk a szél.
Hajszálgyökér: hajad szálába
kapaszkodó kezem: gyökér.

BÚZAVIRÁGKÉK-SZEMŰ KEDVES

Búzavirágkék-szemű kedves, ha
eljössz hozzám: látogatóba jön a rét.
Jó estét, búzavirág! Főzz kávét,
búzavirág! Vetkőzz le, búzavirág!
Búzavirágkék-szemű rét, leszek
majd egyszer egészen tiéd. Jó éjt.

Jó reggelt, új napom. Magamra nyitom
a rádiót, mint a gázcsapot.
Híreket mondunk, híreket:
2 meg 2 az öt, kettő meg kettő = 6.
A béke a háború folytatása, csak
más eszközökkel, jó reggelt!
Arcomra teríti magát egy újság,
jó reggelt, halott katona vagyok.
Szemem emlékműve a búzavirág.

KATASZTRÓFÁK, SZERELMEK

Bekapcsolom a rádiót, folyik
belőle a szó, a zene, a vér.
Otthon úgy mondták: gyújtsd föl
a rádiót, kisfiam.
Fölgyújtanám most, anyám, szívesen.
Lőnek a rádióból, homlokon
lőnek, agyonlőnek, fekszem
kiterítve, sőt: kikerekítve,
hír leszek én is, hír.
Fényképész jön, méricskéli mennyi a fény,
fényképész jön, színes a film,
színtelen volt pedig az élet.
Az illemhelyről jöttem épp, kérem,
spionok lesnek ott is és
hajnali adásból megszökött kémek:
hallgatóznak a hátamnál,
a hátulsó felemnél.
Mi lesz így veled, mi lesz,
őzike-járású szerelem, hol
súgom meg a titkot: szeretlek nagyon,
hol az ágy, mely alatt papucs hever,
vadászkutya nem, hol az ágy,
mellette félig kiivott

aszúboros pohár: kidőlhet;
összetörheti magát a pohár,
de nem engem, nem minket,
mint az időtlenített robbanás.
Szeress, fogadd el, íme
udvarló, gyarló énekem.

ORCAPIRÍTÓ, NYELVGYÖTRETŐ
BETÉTDALOK EGY BÁBJÁTÉKHOZ

– Mindenki szent,
de inkább tüsszent! –

– A szereplők a szövegben
megneveztetnek, vagy sem –

E kompániát szemügyre veszem
– most ki-ki tükörbe néz –,
a refrént énekeld velem:
a bujaság poharában
a felső hab édes méz!
e vadász-társaságot szemügyre veszem
– ki-ki a görbe tükörbe néz –,
meglőni, őzgerincre vágni,
Venus dombján megpihenni:
mindenki oly merész,
mondd –
mást úgyse mondhatsz –, bolond:
a bujaság poharában
a felső hab édes méz!

Szende és szűzi a leány,
szemének tükre tiszta tó,
lehet, hogy ő is rifka, cafka,

szingyula,
csatakos cele-cula,
titkos légyottra biztató,
lehet, hogy ő is elitél,
bár pitéltet, él és cicerél
s titkon légyottra biztat, ó.

Szende szolga Tabaren,
szolgák szolgája: író ő,
de szerelemben ő az úr,
ha könnyen billen pendelyed,
rászed téged is gazul,
szende szolga Tabaren,
szolgák szolgája: író ő,
de szerelemben ő az úr,
elhív lovazni, kengyelezni
s megamalgamáz gazul,
új kőlapodról új dogmák
hangos dongóit lesöpri,
ne hidd: szerelem, szerelem
csak e kettő kell neked,
mondá:
empire begazol, ember igazul!

Szende úr, jóságos atya,
urunk az örök jóság,
titkos szerelmese a kincs,
szerelmese a loncsos buksza,
gyötreti arany- s rangkórság,
szende úr, jóságos atya,

urunk az örök jóság,
titkos szerelme májfehér buksza,
befűti a szelencéje kemencéjét –
meggyötri arany- s rangkórság-ország.

Szende kapitány Radamont,
száll ajkáról a szent ima,
borongatni, borogatni,
borozgatni s orozgatni
ágyába várja a rima,
szende kapitány Radamont,
száll ajkáról a szent ima,
ha ázna, rázna, ha arázna,
ágyába várja ki parázna,
ágyába várja céda, rima-kar,
prémes kalap-karima.

Szende néző, jó kritikus,
ne szóld le buja dalom,
álarcos, álorcás ne légy,
az ágyon, e nagy viadalon
nincs helyed álszent riadalom,
szende néző, jó kritikus,
ne szóld le buja dalom,
titkon ki bárcás, ne légy most álcás –
végül minden vágy jóra vált:
bontatlan áll az égi ágy!

DÚDOLÓ

Sérti arcom a fényes szélcsend.

ÍRJ VERSET!

Írj verset, bizonyítsd be, hogy élsz.
Írj,
mert reggelre ablakodban a szomszéd
házfal kel föl, nem a Nap,
írj verset, védd magad.
Írj, bizonyítsd, hogy más is
olvasható, nemcsak a pénz.
Írj, mert fölszállott a fácán tolla,
föl a kalapokra, s mert a dzsentri
kalap alatt tök-forma fejek.
Írj, mert sok a karám, a rom,
a rém, kevés a rím. Írj, mert
sok a diktátor, kevés a költő.
Írj, mert sok a jövő, kevés a jelen.
Írj, mert legnagyobb gyár
a hivatal, hol manipulált
pacsirta: írógép dalol, danol,
ahol a líra itala lőre.
Írj, mert átmegy rajtad, megtipor
az átmeneti kor. Írj, mert fölösleges
az ember, mint a ló.
Írj verset, igazold, hogy élsz!
Írj verset, ha ablakodban reggel
a szomszéd házfal kel fel, nem a Nap.

ARCHAIKUS CSENDÉLET

Tányérodon az arany pisztráng,
azaz arany pisztrángról zsírcsöpp.
Az arany pisztráng szálka
már esztétád: macskád gyomrában. Édes,
szirup az álom, az élet.
Borral köszön rád a pohár, fácánnal a rét,
lánnyal a patyolat ágy:
jus primae noctis, jus primae noctis

Tányérodon az arany pisztráng,
azaz pisztrángról arany zsírcsöpp.
Ablakod alatt szépen muzsikálnak,
nézi majmod a ketrec tetejét: ó,
milyen messzi a tető, ó, milyen magas az ég!
Ablakod alatt muzsikálni szabad-e,
énekelni morogván, búgván:
jus murmurandi, jus murmurandi

TÁNC-SZÓK A DARÁZS RÖPTÉRE

Már megpihen a vaddarázs
egyszer a verébkoponyára
egyszer a tányér kocsonyára
majd a könyvtár ablakából
Kosztolányi-könyvre szállt.

A szárnyas kosár is hazatért
csak boltba röppent el tejért
jognak házába tejfölért
szoknyád elé az iskolához
röppent a szárnyas öregasszony.

Előttem vetkőzik a táj
madárváll házak válla
fák medencéje korhadása
ablakba dőlök átvirrasztom
szép álmaitok éjszakáját.

A DIDERGŐ NYÁR MEGHÓDÍTÁSA

Mi ez a nyárnak
álcázott ősz? Mi ez a
menyasszonyfátyol? Fehérmáj,
álcázott?

Legyek a jólnevelt,
a hülye, rókaprémes nagykabátban
fürödjem meg strandjain?
Üzened: vénasszonyok nyara ez.
Üzenem:
vénasszony már ez a nyár maga is.
Nem ő érinti meg arcod sugaraival,
te simítod el arca kráter-sebeit.

Üzenem: a nők teste, mire hozzám ér,
ma is elszakad,
mint pakli kártyában sok
hazárdjáték után a lap.

Üzenem: konok vagyok,
nekem a kérdés kérdése ez:
ki él helyettünk, ki szeret
ezen a bizonyos
szamárfüles országlapon?

Üzened: ez az indián nyár.
Üzenem: lelőtt indián lányok
szeméremtestéből készíttetett
dohányzacskót magának
a civilizáció,
indián lányok nemiszervéből
készíttetett bukszát magának a bank.

Szemüknek riadalma
ezen az indián nyáron
ott ül a mi
asszonyaink szemeiben.

Szeress engem mégis, didergő
nyár, csak ne manipulálj!
De szeress te is, legszebb
nyár. De szeress te is,
legforróbb szerető:
engedj engem szétdúlt hajad
szalmasárga kazlához feküdni.

ISTENHEGYI, ISTENTELEN ÉNEK

Városunk fölött az égi úton
meztelen testű parázna pár jár,
csillagász lesi: földi besúgónk,
porszem a mélyből hogy lép csillagra.

Pest s Buda közé hídként pilléznek,
hajuk hulló ezüstje sirályoké.
Lent se, de bent se. A madár-szemlencse
az ország házát vinnyogva nézi.

Pest s Buda közé hídként pilléznek,
hajuk hulló ezüstje sirályoké.
Üvegvár-iánk, akadémiánk falán
megkoppan két madár-koponya.

Hármas úton jársz, szárnyas lovadon,
csillagos homlokún: hegyek sörényén –
s pataknak útján, patáknak útján,
hol fűél és bakancstalp összebékül –

s ló-csontváz útján, posztumusz-
vágtaláz síkján, hol patkányok fércelik
össze a föld elfoszló szövetét,
sityakok, sisakok, tálak, rozsdált idegszálak nyughelyén.

Pénzekért bankba miképp futnának,
nem imádják mi urunk lila templomát;
marinettista roncs-démonodra, autódra ne láss:
jéggé dermesztem a töff-töff, a kli-kli patakát!

Négy öreg-ember: szeptember,
október-ember, borlátogató és december siet,
egyik diót ver, másik havat rostál –
repülők zuhannak: a rőtszín levelek.

A parázna, parázna pár most itt sétál
a gyöngyház-város késpenge-élén.
Hol a zöld erdő lángokban áll már,
írtam e verset istenhegyi kert mélyén.

MAGAMAT LASSAN MEGŐRLÖM ÉN IS

Megyen a medve, morrog a mája:
őröl apám a malomban. Magamat
lassan megőrlöm én is. Dalolok:
dalol a malom.

Medve-erő a karomban, medve-
maszk arcom előtt. Barbár,
ki a porcelán örök
báltermein átcsörtetek, áttörök.
Rokoné, híj, rokonoké,
füst-kártyásoké, ezüst-
vadászoké a város!

Vadat a puska elé én terelek,
falhasd a páva gyöngy-levesét.
Célozz a bádog szélkakasára,
bocskorosok között új a vitéz:
a szélkakas tökét etetitek velem!
Megyen a medve, morrog a mája,
őröl apám a malomban. Magamat
lassan megőrlöm én is, dalol a malom.

Lobogóm rétjén páva nem sétál,
tányérommal holdig repül
a kakastök-alamizsna!
Megyen a medve, morrog a mája,
őröl apám a malomban. Magamat
lassan megőrlöm én is, dalol a malom.

Ez a medve-arcú, ez az apám-arcú,
ez a malom-arcú, ez a magam-arcú,
áll végül a selyemzászló zöld füvére.
Este van, éjszaka van. Eső
épít már nádszál-tornyokat.
Megyen a medve, morrog a mája,
őröl apám a malomban. Magamat
lassan megőrlöm én is, dalol a malom.

BÚCSÚ A HAJÓKTÓL

5, 4, 3, 2, 1, zéró,
zéró,
nekifekszem az írógépnek,
nekihasalok az írógépnek, gyerünk,
gyerünk. Ha kész lesz a vers, itthagy majd az is,
mint itthagynak szeretők, álmok,
fecskeszárnyú évszakok.
Elhagy, mint mesterüket elhagyják a hajók.
Elhagy, mint mesterüket,
mint kezek kikötőjét a hajók.
Mikor a hajók vízre kiúsznak,
szoborként állunk az öbölnél,
nézd, nézd, hogy távolodik mind!
Hogy távolodik kezünk munkája, a hajó.
Új s új hajó
s mi állunk a mindig régi hídnál.
Recseg-ropog alattunk.
A híd bennünk is meg-megreccsen.
Légy boldog, hajó,
légy boldog, hajónk, földtől távolodó.
Hívnak a tengerek, persze,
hívnak a távoli fények.
S minket ki hív? Hív vissza: a munka.
Egy új hajóra egy új megrendelés.

Állunk a kikötőben,
létünk kikötőjében,
szobor kezünkkel integetünk
tengerekkel kacérkodó fiainknak, a hajóknak.

(N)AGYMOSÁS

Gondolj rám,
ha erény lesz már
nem gondolni rám. (LGT)

5, 4, 3, 2, 1, zéró,
zéró,
nekifekszem az írógépnek,
nekihasalok az írógépnek, gyerünk,
gyerünk, leszállás előtt,
pokolraszállás előtt
menjünk a templomba,
hol fölszentelt, bűnös papjainknak
gyónnunk kell bűntelenül.
Menjünk a kocsmába, védőitalra.
Mennyi védőital, istenem,
mennyei védőital a vodka,
mennyei védőital a whisky,
vodkás és whiskys poharak között elterülhetsz,
mint határai között az ország.
Mennyi mennyei allegória:
lesöpörheted asztalomról,
lesöpörheted motyogó ajkaimról,
ha allergiás vagy allegóriáimra.

Lesöpörheted, elgurulhatnak szavaim,
szétgurulhat mind: glóriás alma.
Egy verssort ismételgetek,
merész lakótelepi Démoszthenész
vagy cicerélő Ciceró,
kavicsot nyelvem alól:
kibontanám lángoló ingedet.
Kibontanám lángoló ingedet.
Hogyan is valljam meg: szeretlek,
s minek?
Kibontanám, mint madzaggal összecsomózott
csomagot,
mint lezárt s mégis kikémlelt levelet:
lángoló ingeden,
csomagolópapíron,
nyomtatott betűkkel ott a nevem.

SZOBROK

Állunk a kikötőben,
létünk kikötőjében,
szobor kezünkkel integetünk
tengerekkel kacérkodó
fiainknak, a hajóknak.

Szempontodból egyszerű a világ:
a fű zöld és az ég kék.
Az én szememnek bonyolultabb,
furcsább, akár e nyers vers:

Ha a nép uralkodni fog
a politikában,
közel áll ahhoz, hogy
a politikában is uralkodjék.

A HANGYÁK TEMPLOMA

5, 4, 3, 2, 1, zéró,
zéró,
kilőnek bennünket
e modern világban,
mint egy űrhajót.
Épp e pillanatban is,
épp most is
elpusztulhatna a föld.
Félek, de nem nagyon.

Álmomban rohangáltam
a magamrajzolta réten,
ismered jeleim:
sütött a Naphold,
lapult egy egérfejű macska,
virágok, talán pipacsok
s fiú-lány: kéz a kézben.

Álmomban szaladgáltam,
kiabáltam a magamrajzolta réten.

KILAKOLTATÁS A SZAVAKBÓL

Ki szemeivel nem néz, hanem les,
hatalma megcsúszó ormain ül,
onnan leskel;
lesi, ahogy lenn a völgyben
– lenn a közös napok kútmélyén –
ahol nem ragyog a Nap, ahol csak
napra-nap, ahol nem ragyog a Nap,
ahova nem zuhog, nem sugárzik,
csak beszivárog, beszűrődik
isten eltérített mosolya, a fény;
lesi, ahogy lenn a völgyben
megteríti asztalait az ember,
a terített asztalon karéj kenyér,
a megvetett ágyon meztelen asszony,
hirdeti, térj be, térj haza, egyél;

ki szemeivel nem néz, hanem les,
lesi, ahogy lenn a völgyben
elballagdál egy terhes asszony,
arrébb-billen egy kő vagy egy kerék,
szárnyát élezi, elszáll egy madár,
jól van, nem nyüszít, csak nyüzsög a nép,
de nincs jól, hisz meg-megáll;
rosszabbak, mint a hangyák,

gondolkodnak, mert megállván eltűnődnek,
rosszabbak, mint az igavonó állatok,
nemcsak terhüket, hordják titkukat is,
hordják csak: rogyjanak össze alatta!
le kell dönteni az embert,
szét kell verni a fejeket;

ki szemeivel nem néz, hanem les,
lesi, ahogy lenn a völgyben
ballag egy terhes asszony, lábrakelten
a b-betű, odébb-gördül egy apró kő, az: ő,
arrébb-döccen párban a kerék, az o, az ó,
szárnyát emelő madár: a zé;
ki szemeivel nem néz, hanem les,
most maga elé mormogja, imáját:
könyvtáruk egét rogyasztom rájuk,
a könyv üti szét majd madár-fejüket;
de késő már, imája mire beesteledik,
lenn a völgyben megvirrad,
szoborszerűen, végképp.

BEKÖLTÖZÉS A SZAVAKBA

Elnézem tűnődőn, szerelmesen,
ahogy mellettem elhalad,
elballag egy asszony, terhesen:
lábrakelten a bé betű,
arrébb-döccen egy apró kő, az: ő,
odébb-gördül párban a kerék: az o és ó,
s madár lett a zé: szárnyát emelő.
Elnézem tűnődőn, ahogy nevem is
egy miccenésre, hangokra szétesik:
a p, i, n, t, é, r külön-külön kimondható.
S ha szétesett, majd szavakká összeáll:
játékosan, megrészegülten mondja: pint,
híreli, az vagyok: egy hörpintésnyi ital ajkadon,
játékosan, csobogva mondja: ér,
nincs gondja rá: tengerig elér vagy
el nem ér,
most még csak csobog, zubog, zuhog,
folyók kistestvére, épp megszületett.
És tudom már, ki kell mondani,
és újra elölről végigmondani,
végig kell mondani a hangokat, hangtalanul,
végigírni a betűket, láthatatlanul,
sorakozzon az: a, á, b, c, cs, d, dz, dzs,
e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k,

l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s,
sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, z, zs.
Íme, a hangok díszőrsége, megcserren
az ér, buggyan a vér, kuncog a bér,
általa, benne. Írd, mondd, el ne vétsd.

KRISTÁLYÉJSZAKA

Éjszaka: isteneink súlyos lepleket,
fekete lepedőket aggatnak
fejünk fölé az égre,
csukott szempillák mögé
bújdosik el a szivárvány,
éjszaka: isteneink súlyos lepleket,
fekete lepedőket aggatnak
fejünk fölé a csillagokra,

kicsi zászlókat mosnak terhes asszonyok,
egükön patyolat pelenka lobog.

Kifutnak velem a vonatok
a világ négy tája felé,
világomnak ha négy arca van,
négy arcát fordítja el tőlem.
Falaiddal, a házak meszelt
hátával fordulsz hozzám,
élesre töltött tornyaiddal.

Kifut a vonat lázas szívemmel,
pengék éle előtt úszó hajammal,
folyóvíz kacagással. Csattog haza
a vagon kihűlt szívemmel, hajam:
kazalnyi hajnak néhány tört szála,

többfelé szakadtam, ahogy kultúrák, országok,

különvonat fut be jobb lábammal,
bal lábas cipőmmel, különvonat
hajak kazlába rejtező hajammal,
különvonat, melyen az álmaim jégtömbök.

Sisak, vasból formált kalap
néz szembe szememmel.

Az álló vonat ablaka előtt
elzakatoló állomások,
gyöngybetűs transzparensekre
világunk ellenpontjai fölírva:
szellem és erőszak.
Szemeink itt villannak össze:

te leromboltad, amit építettem,
én építettem a romjaidra.

Világunk ellenpontjai
a szellem és erőszak
kúszva egymás felé nyomulnak,
vaksi szintézisük
ha, ha, a szellemes erőszak:

elfogatóparancsot ad ki a szökő kutak ellen,
kirándulni viszi a jobb bokámat, nevet,
igazgató: kacagva igazgatja a nyakcsigolyákat.

Rozsdás sisak dombja fölött, hajak
leégett kazla fölött mondok: nemet!

Éjszaka,
isteneink fekete lepleket aggatnak
fejünk fölé a csillagokra,
kicsi zászlókat mosnak terhes asszonyok,
egükön patyolat pelenka lobog,

minden veszteség, minden tiszta tanulság,
minden sötét éjszaka, minden vértanúság
szén a szívemen, gyémánt.

SZÉPEN ÉLNI

Életünkről: cselekvésünk,
létezésünk műalkotásáról szólni.

Hódolni egy lánynak a kertben: a virágba-
borult mandulafának, talpamba szúrt s
talpamba fúlt, szántam a méhét, méhecskét,
van kézikapám, gépem és hűtlen könyvem,
van képzetem arról, ami nincsen.

Hódolni egy lánynak a kertben: a virágba-
borult mandulafának.
Kisfiúnak, a szárnya-szegettnek hintát ácsolni,
szárnyat újra, hintáztató éneket írni,
hinta-palinta, azt dalolja:
„motorcsónak / a Tiszán / halász bácsi / benne",
föl, le, föl, le, röpül a
hintában – a dalban – egy csónak és
röpül, ha ül is, ha szédül is a harcsa-
bajuszú halász, a humanista,
ki boldog, ha üres a varsa.

Kisfiúnak hintát ácsolni, szárnyat újra,
hintáztató éneket írni,
hinta-palinta, azt dalolja:

„vajon ki jön? / csak a Csöpi / kutya jön, /
mancsa csitteg- / csattog / a kövön".

S fiad dalolja:
„vajon ki jön? / csak az / apa jön /
mancsa csitteg- / csattog / a kövön".
Négykézláb állsz, mint a részeg,
de négykézláb is röpülsz a
hintában – a dalban – s nevetve
nézel kezedre: mancsaidra.

*

Itt ülök az istentelen Isten-hegyen,
1980 októberében, mikor távoli
szerelmek színét s harcigázok illatát
hozza a szél, a mozivászon is
szerelmet s hadat üzen: üzenik
a kibontott mellű, tártcombú lányok,
üzenik a tártcombú, szétlőtt katonák.

Itt ülök a koponyák hegyén,
itt ülök az istentelen Isten-hegyén,
szemben velem a gázálarcos, géppuskás,
megerőszakolt isten, a hippi-ős.
Itt ülök a szabadságtalan Szabadság-hegyén,
arcom a halhatatlan csecsemőké s haldokló aggoké.

Szépen élni – motyogom, s megroppanok én is,
mint nagyapám, apám
– elszakadok, mint a kabát –,
megroppanok, mire megtermelem
– mert megtermelem, vagy talán teremtem –,
amit elfogyasztok.
Kacag rajtam a sáska világ.

*

Hódolni egy lánynak a kertben: a termőre-
fordult mandulafának, talpamba szúrt s
talpamba fúlt, szántam a méhét, méhecskét,
van kézikapám, gépem és hűtlen könyvem,
van képzetem arról, ami nincsen,
költő vagyok, tehát más, különös és különc,
de halhatatlan vállalkozásom csak az,
amelyik veletek közös.

A VALLATÓK GÉPE

Ülünk a mészfehér szobában:
én s vallatóim, úgymond vendégeim.
Szobánk egéről lemegy a nap:
lámpánkban elalszik a fény.
Borotvált arcunk a kicsorbult pengék emlékműve.
Nyakkendő rajtunk: a selyem lasszója vadlovakon.
Érdeklődnek vendégeim, kik
turisták: bakancsuk orra
végigszimatolja a jószagú Európát,
kik kulturális turisták: megmásznak,
mint hófödte hegyet.
Lefényképeznek s előhívatlan filmüket:
elfelejtenek.
Országos vendégeim, a hidegvizű
Forrásban is vendégeim.
(Lehet, hogy valójában összetévesztettek
engem egy patakkal?) (Ahogy az ablakból
kizuhanunk, zuhanásunk íve: talán az
emlékezteti őket vízesésre?)
Fiatal barátaim, ki Angliából, ki
Dániából, svédek, németek és egy
holland lány, pszichológus.
Mondom neki: hölgyem,
Ön szép, ily szép pszichológus-nőre,

s kezembe késre,
éppen égetőn szükségem lenne.
Rámnéz, megért, megérint, éget.

Valaki, hogy a csendet megtörje
– vagy inkább engem –, kérdez:
boldogtalan írónak lenni milyen érzés?

Ugyanis – teszi hozzá – boldog lehet,
ki azt írja, amit akar,
aki önmagát kifejezi és kifejezheti.
De aki rendelésre – netán parancsra? – ír,
az boldogtalan.
Kérdez, s arcom lesi.
Ugy érzem akkor:
legalább kétfelől arcom lesik.
Uram, én azt hiszem – válaszolom –,
boldog ember és boldog író vagyok.
S hozzáteszem én is:
parancsra ugyanis nem írtam,
valótlant nem írtam soha.
S tűnődve hozzáteszem még:

t
ű
n
tűnődve
d
v
e

: az írók, általában, nem kell parancsra írjanak.
Néz az álmodó és
álomfejtő pszichológuslány:
nem elégít ki a válasza, uram.
Ön mégis boldogtalan, töredék-ember,
talán nem parancsra ír,
de csak azt írja magából,
azt a keveset, amit lehet.
Ráfelelek:
azt írtam mindig, amit kell, s nem, amit lehet.
S ha amit kell, azt nem lehet, hát kísértettem
a szép lehetetlent.
Csapdát állít egy új kérdés: s a tabuk?
Tabuk nincsenek?
De vannak, felelem, de méginkább vannak
s hatalmasabbak: a metaforák!

Ülünk a mészfehér szobában,
én és vendégeim, kik – jó éjt, boldogtalan író –
sietve elköszönnek.
Most, hogy egyedül maradtam
– Egészségükre! Egészségemre! –
gyors egymásután pár pohár bort megiszok.

ISTENHEGYI ŐSZ, ŐSZIDŐ

Épp megjöttek s már útra-készen a fecskék,
körberepülik búcsúzón a nyári konyhát,
a kertet, a kertben nagyanyák kicsi kontyát,
megszédülnek e körforgásban a szúnyogok, legyek.
Repülne ő is: talpig sárga irígység az akácfa,
kipirosodik a nyárfa arca, elpirul a nyír, a suhanc,
zöld, örökös zöld csak a fenyő, tükrére gondol, az Anna-tóra.
Kereket old, fújtat a szél, futna, bokrokon megbotol,
szabadíts meg gyökereimtől: egyetlen sóhajtás a kert.
A világ vagyok: föld is, fa is, és eszmék,
gyökeret eresztett a lábam, mondja a pöttöm
nagyanyácska, átsüt a kontyán, ragyog a nap.
Kipergett családjára gondol, kikkel hivatal,
iskola, üzem üzen, vagy inkább nem üzen.
Tenyerére nézz: fa kérgére.
Ő madárijesztő? – kérded. Madáretető?

A szőlőszemek, lángoló szőlőlevelek még átcsempészik
a nyarat, darázs részegséget, édes ízt,
de tetteinkben, lehetben, nem lehetben
megruskósodik a bor, az ígéret.

FEHÉR KÖPENYEK DICSÉRETÉRE

Regényt szerettem volna írni rólad, fehér,
fehér szín, hófehér, gyászfehér,
szerelmesverset hozzád, béke színe s áttetsző fagyoké.
Milyen a tél felétek? – kérdezte
levelében egy távoli barátom.
Nagy telek vannak, nagy hidegek.
Vörösmarty versének meghasadt egéről
még mindig dől-dől a hó,
tátog, tátong, nyakig hóban áll a
ház is, az író-szövetség épülete.
Halálos hóhullás a vers, hull, kavarog
a kiegyezések csatatere fölött:
hol élő a holtnak békét diktál, hol
a szövetet, a gyásztól meghasadt eget
röptükkel a varjak fércelik, varrják,
ilyen a tél.

Regényt szerettem volna írni rólad, fehér,
munkahelyem: fehér papír, szerelmesverset
hozzád, fehér köpönyeg, forgatatlan.

Regényt kellene írni rólad,
remény színe, fehér. Szerelmesverset
a tanítónőhöz, ki mint a gép, pofozott,

a képeden ujjainak lilioma kivirágzott,
pofozott, mert őt is pofozták:
törött üvegű ablak az arca,
békekölcsön-kötvénnyel befedve.
Kamasz-hited mégis őt kereste, őt szerette.

A csalhatatlan, prűd világnak
egy vallomással tartozom:
szerelmes vagyok a szavakba,
szerelmes a tavaszba, mikor
körülöttem a fagy fölenged, mikor
izzó bőröm határán a jég elolvad,
szerelmes vagyok a szabadságomba.

Fehér táblára fehér krétával
azt karcolászod: eti-
etika. Karcolnád,
körmölnéd, de nem olvasható.

BEARANYOZOTT OMLÁS

A világ is elvirágzik,
elpusztul, de megújul,
tavaszi szél fújja át a
dohos vermet, melled,
a tél szele hóval borít,
hoz rád borút, hoz háborút –
kedved mégis kitelel!

A kék ég is megújul, sugarazza,
aranyozza szegénységed, öltözteti
omlófalú szégyened. Hajnalig
csőrében rejti, hajnalban lábad elé
leejti egy madár a Napot:
szegények aranypénze, a romolhatatlan
pörög, kocsmák pultján is átdörög,
leomlófalú testem kövei közt is
átdörög. Fogaidhoz, a fehérség
sziklasorához csapódik a fény.

De nemcsak a Napba-elúszó násznép,
nemcsak a táncos láb lép –,
az országutak testvéri testén
átlép, átporzik a lánctalp,
azon is csillan a fény. Most halál

a kurdokra! – vezényli. Most halál
rád is – vezényli. Halál a kicsinységedre,
a sajátosságra, az elütő szín méltóságára,
szökevény gondolatra, halál
a templomra, melyben nem az én papom
prédikál, halál az illatos ágyra,
melyben nem a mi testünk vonaglik:
párzó kutyáké – vezényli.

Nézi a Nap, bearanyozza az omlást,
nézi a Nap, és ezt sugallja, sugarazza:

Minden, mi kicsiny s egyenes,
mint a fűszál: *kipusztítandó,*
omlasztandó. Fácánvért nevet
a kasza éle. De szakállad fekete füve
a réten jövőre mégis kinől!
Minden, mi óriás, mi hatalmas,
Dinoszaurusz-birodalom: *pusztulandó*
s *omlatag*. Önmagától kipusztul,
kút, mely önmagába beleomlik, beleromlik.
Kasza, mely önmaga élébe dől –
s véglegesen, s jeltelenül múlik el!
És elsimul utána, megújul
legteljesebb arcod, a Föld.

TESTEM FÖLDÚTJÁN

Bartók: Zene húros-, ütőhangszerekre és cselesztára, 1937

Vérem csöppje: katicabogár a
kézfejen. Emeld a verset,
emelem. Majdnem megszakadok, emelem,
nézem szájamat megtörlő kezem:
vérem csöppje katicabogár a
kézfejen. Ha szárnyalván szállni
tudsz, költő, emeld föl mindened.
Emelem. Könnyűvé tett, feloldott
a könnyűvérű, könnyűléptű zene –,
házak gerincoszlopán futottál föl vele,
föl, föl, föl, hát emeld magaddal
mindened. A gyöngeséget is,
köhögésed ugató kutyák hangját
a hegyi éjszakában? Mondottam:
mindened. A szégyent is, a gyalázat
pecsételte szégyent is, a bevert és
bevarrt szájak szégyenét? A szégyent,
ha a szavak vitorlájából
kifogják a szelet? Mondottam:
emeld magaddal mindened. Az ökrendező
szégyent helyettük is, kiknek szájában
romlott étek az ének? Mondottam:
mindened! Patkányok bérházát,
a hivatalt is, hol protekció duruzsol,

és seggen csúszik, oly hálás a pénz?
Mindened! Emeld a verset,
emelem. Majdnem megszakadok, emelem.
A mindennapi háborút is,
testünk földútján éj-időben tapoga-
tózó tankjaival? Mondottam:
mindened.
A gondot is, hogy törött már
minden egész, törött már minden pohár,
s hogy nincs már tiszta forrás,
melyhez visszafuss, és szarvas-szájaddal ihass?
Gondra a választ is?: megzápulhat
a tengeri teknőc tojása, de nem
romlik meg a tenger, nem a forrás.
Emeld a verset –, emelem.
E párbeszédet is, e kétélű pengét,
mellyel ha vágsz, téged is
sebez? Mondottam: mindened.
Emeld a verset,
emelem. Majdnem megszakadok, emelem,
nézem szájamat megtörlő kezem:
vérem csöppje katicabogár
a kézfejen. Megszállottan
ha szállni tudsz, költő, emeld a
megszállott hazát is. Ha zuhanok is, emelem.

ISTENHEGYI BOROSPOHÁR

Szemed tükrében nézi magát a város,
ember, ki csak por vagy
és hamu. De most önnön
tudatára ráébredt por s hamu.
Istenhegyi borospohár kezemben, pohárban
bor, kezemben erő, egészségedre,
por és hamu. Egészségemre. Tölts,
pirosat, villámot, hogy a lángja
lobbanjon ránk: a jégcsap világra.
Tölts, aszubort, aranyat,
hogy bennünk a jellem, az erény
aranylemez legyen, ne ócskavasból edény.

Szemed tükrében nézi magát
a város, ember, ki csak por vagy
és hamu. De most
önnön tudatára ráébredt
por s hamu. Istenhegyi borospohár
kezemben, pohárban bor,
kezemben erő, egészségedre, por
és hamu. Egészségemre.

Ezerkilencszázhetvenkilenc
szeptemberében írom e verset
városunk fölött, az Istenhegyen,
hol figyelmes, finom műszerek lesik
a rongydarab-tüdőm: elfoszlik-e?

Nem halhatok meg.
Szerződést kötöttem a fákkal,
ablakom alatt a gesztenyefa
énhelyettem vesz lélegzetet.

Fölöttünk – lásd csak –
egy csillag kihűlt helye:
ahogy nézem, egét elhagyja,
s lábam elé zuhan egy gesztenye.

Nem sötétedik, csak időtlenedik.
R. M. lépdel előtted a kertben,
mintha nem ölték volna meg.
S aki még meg sem született:
utánad is titkon jön valaki.
Ahogy e gesztenyéért lehajolsz,
elidőzöl s fölveszed: már lopva lesi:

DIÁKÉVEKNEK FEJFA

Tanítód, tanárod arca: medalion

Szárnyas lován a szép piros hajnal
közelít, ébren talál. Lovának
zabolája nincs. Zablája: nincsen.
Megvirradt, feküdj le, szólít a hajnal.
Jó reggelt, szép álmot, fényem a tiéd.
Jó reggelt, fenyő, balta élével álmodó,
fényem a tiéd. Jó reggelt, bárány,
vérmező füvén lépdelő, édes nyál nyelveden,
fényem a tiéd. Jó reggelt, tüdőbeteg
szökőkút a város főterén, te vérköpő,
fényem a tiéd. Jó reggelt, iskolatáska, drága,
távlatod az aktatáska, tengerkék köpenyed
távlata hínártermő tó, fényem a tiéd.
Jó reggelt,
itt hol a lázak távoli ködképe alázat.
Fenyőfa: felnőhess! Bárány, a vágóhidak
vérző főterét átléphesd! Arcodhoz
illik-e, nézd hozzá újra meg újra: a tenger!
Diák, mint művelt kertet nézlek
s kérdezem: vajon kinek a munkája lehet?
„Ihon jün szárnyas lovon szép piros hajnal"
egy régi, régi verssor közelít.
Ihol jő szárnyas lovon
a szép piros hajnal, várom, itt talál.

EGY RÉGI VERSBŐL TÜCSÖK CIRIPEL

Önnönmagát megvágni nem tudja a kés,
önmagára mutogatni nem szeret a tudatlan tudat,
nem önmagát vizsgálja az orvos, a rákkutató,
mellkasára rámutatván: ím, az egészség,
vagy magára rámutatván: mellkasomban
kinyílott a rák piros virága.
Önmagára mutogatni nem szeret a tudatlan tudat,
mutogatván: ennél van a kincs, ami nincs,
önmagamra mutogatni nekem is fáj mondván:
ilyen fölösleges még sose voltam,
mi vagyok? csillag a porban? porszem a csillagon?

Katonavonat tolat be a kutyaól állomásra,
hol fölcserélődve minden:
a halánték a lyukas, a gyapjúzokni az ép,
a vér simítja a földet, az anyát, nem a tenyér,
nem a marok fogja a földet, a port,
a föld fogja a markot, elporladót.
Énbennem katonavonatok nem tolatnak
véres zászlókkal, ahogy illik.
Önmagamra ezért rámutatok mondván:
ilyen fölösleges még sose voltam,
mi vagyok? csillag a porban? porszem a csillagon?

Egy régi versből tücsök ciripel,
nyelve a fáknak, Cetinje s Budva között
megzendült tőle a táj, megzendült a hegyek alja,
a könyvtárnyi csöndet ma is fölveri, ki félig
alvó még, ki félig halott már: a nagyképű
professzor arcába zenél, zenéje örök.
Dogmákból épült fennkölt beszédek falai már
a porig lerontva. S aki szépségét öröknek hitte:
a táncosnő is csontig vetkezik.
Hamis szépség és hazug okosság újra jegyesek,
ciripelj, csirikelj arcukba, tücsök.

Északra föl, a dalmát partokon
Vodice, Pirovac kicsi ékszerek,
találtam ott leomlott partfalat: vízformálta trónt,
oda ha ültem, ki voltam, király?
Ruhátlanul a márvány lányok a napon:
a palotában lélegző, karcsú oszlopok.
Mégis megtört, kócolt asszonyokat
becézek reggel: a hajatok milyen madaras,
mégis az otthoni megcsonkolt hársfasor
virágzik álmomban s lombja súg: gyere.
Otthonos itt a vendég, az ideiglenes
fájdalom, s jussol az örökös: kussol.
Önmagamra én is rámutatok mondván:
ilyen fölösleges még sose voltam,
mi vagyok? csillag a porban? porszem a csillagon?

PÁRBESZÉD A HÍRSZERZŐ FÁVAL

A völgykatlanban kicsi
üstforma ez a tisztás, fölötte
össze-összefonódva
lebeg a köd, lebeg a füst,
lebeg az ezüst-
fenyőerdőn át.

Nincs sunyi titkom, nem azért születtem,
hogy testem gyöngyház-kését
becsukva tartsam, élve eltemessem.
Születtem: nyíltan s nyitottan forgatni
a gyöngyháznyelű kés éles pengéjét.
Mit akar tőlem mégis ez a hírszerző fa,
lapulevélnagy füleivel
micsoda lomb-susogásra figyel?
A szemével hogyha pillant: miért exponál,
mozdulatom fényképeit
albumába mért rendezgeti?
Mit akar tudni rólam vagy rólunk?
Rólam vagy rólunk. Lehet azt,
hogy születésünk esemény volt még,
terv és cél,
íme, a békeidők új és új nemzedéke.
S csak növekedésünk tervszerűtlen

és kiszámíthatatlan, mint a földrengés.
Kutatóintézetet alapítottál,
hogy feltaláld
a fejlődésében megállított embert,
aki öregedjen, de ne növekedjen,
öregedjen, de ne növekedjen.
Nehogy felnőjön melléd vagy föléd.
Cégünk büszkesége, ím
felnőhetetlen nemzedékünk.
Kutatóintézetet alapítottál,
hogy feltaláld
májusi virágba-borulás ellenszerét,
a fagyot, a jeges verést.
Mit kívánsz tőlem? Katonát talán?
Háború és béke esélye között
úgyis csak az a hajszál van,
amit hajamból épp kifésülök.
Sok a megpuhítatlan test közöttünk,
sok a megőröletlen szív –, csak a háború
húsdarálóját föl ne találd.
Mit kíván tudni rólam,
uram? Akarja tudni,
hogy azt hittem régen: a vers ügyesség,
nem ügyeskedés.
Akarja tudni: mi a vers?
Utolsó esély, hogy értékeire
átváltsa magát az aprópénz-világ?
Elvermelt aranyrúd a mindennapi
bankban a szó, tetteink aranyalapja?
Vagy inflációs kötvény a bankár kezében:
amin nem tud venni végül
egy karéj kenyeret?

Lapulevélnagy füledbe, világ
ezt susogom, ostorként ezt suhogom:

úgy kellene fogalmazni,
ahogy szótlan apám
termővé fogalmazta a fát
az oltókéssel. Úgy kellene
fogalmazni, visszavonhatatlanul
és végérvényesen, mint elítélt
az utolsó szó jogán,
tudván, hogy egy pillanattól
csak szava él helyette,
s úgy tapad hozzá a szó igazához ezért,
mint testhez a test, mint
izzó melléhez az ing!

TARTALOM

1953 5
Égi-földi tükörben arcod 6
Nagyanyánk felborult vödrére 7
Rajz a gyöngyháznyelű bicskáról 8
Három alföldi festő 10
Apám elvermelt szemére 12
A kölyke-dajkálta anya 14
Apánk, anyánk hatalma 16
Üzenet társainak 18
Kisfecskék 19
Szeretnék élni kétezerig 21
Ráolvasó a fiúra 24
Ünnep 25
Jelenünk égő faháza 26
Alkonyati anafora 28
Éneklő szobor 30
Búzavirágkék-szemű kedves 31
Katasztrófák, szerelmek 32
Orcapirító-nyelvgyötretető
betétdalok egy bábjátékhoz 34
Dúdoló 37
Írj verset 38
Archaikus csendélet 39
Tánc-szók a darázs röptére 40

A didergő nyár meghódítása 41
Istenhegyi, istentelen ének 43
Magamat lassan megőrlöm én is 45
Aranykor 47
Kilakoltatás a szavakból 51
Beköltözés a szavakba 53
Kristályéjszaka 55
Szépen élni 58
A vallatók gépe 61
Istenhegyi ősz, őszidő 64
Fehér köpenyek dicséretére 65
Bearanyozott omlás 67
Testem földútján 69
Istenhegyi borospohár 71
Diákéveknek fejfa 73
Egy régi versből tücsök ciripel 74
Párbeszéd a hírszerző fával 76

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
FELELŐS VEZETŐ
ILLÉS ENDRE IGAZGATÓ
A KIADVÁNY A KNER NYOMDÁBAN
KÉSZÜLT, GYOMAENDRŐDÖN, 1984-BEN
MUNKASZÁM 253
FELELŐS VEZETŐ HÁROMSZÉKI PÁL VEZÉRIGAZGATÓ
FELELŐS SZERKESZTŐ UGRIN ARANKA
KÉPSZERKESZTŐ ZSOLDOS VERA
MŰSZAKI VEZETŐ GINÁCS LÁSZLÓ
MŰSZAKI SZERKESZTŐ FÁBIÁN ISTVÁN
A BORÍTÓ- ÉS A KÖTÉSTERV FEKETE ZSUZSA MUNKÁJA
A SZERZŐ FÉNYKÉPÉT TÓTH ISTVÁN KÉSZÍTETTE
MEGJELENT 4,05 A/5 ÍV TERJEDELEMBEN
SZ 3946–I–8485

ISBN 963 15 2602 X

18,-Ft

18,– Ft

Pintér Lajos:
DIDERGŐ ÜNNEP

Pintér Lajos számára a versírás belső szükségszerűség. Létének bizonyítása, igazolása. Írnia kell, mert úgy érzi, korunkban „sok a karám, a rom, a rém, kevés a rím", és mert „világunk ellenpontjai, a szellem és erőszak, kúszva egymás felé nyomulnak".

Az egyszerűség, tisztaság vágyát és igényét otthonról hozta: „úgy kellene fogalmazni, ahogy szótlan apám termővé fogalmazta a fát az oltókéssel" *(Párbeszéd a hírszerző fával)*. Morális igényességében megerősítették azok a bátorítói, sugalmazói, akik közül korán elvesztettük Nagy Lászlót, Kormos Istvánt, az erdélyi Szilágyi Domokost. Költői felelősségtudata fölvállalja nemcsak nemzedékének gondjait, úgy érzi, korosztálya „omlás partfalánál" áll *(Üzenet társainak)*, hanem figyelme körülöleli mindazt, ami ezen a „szamárfüles országlapon" történik *(A didergő nyár meghódítása)*.

Versei a természetközelség és modernség kettős áramkörében születnek, lírájában intellektualizmusa és a népköltészettől tanult kifejezési formák ötvöződnek egységbe.

Pintér Lajos DIDERGŐ ÜNNEP